

REVOLUCIONO ed altra esayi

da

JACK LONDON

Tradukita da Brian E. Drake

Tradukuro Creative Commons 2018 by Brian E. Drake
Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported International

Ica edituro korektigita 7 aprilo 2020

THE OXFORD RATIONALIST
56 Albany Street
Oxford, NY 13830 USA
(607) 843-2636

REVOLUCIONO
ed altra esayi

da

JACK LONDON

KONTENAJO

PREFACO.....	5
LA KLAS-LUKTO.....	11
REVOLUCIONO.....	30
QUALE ME DIVENIS SOCIALISTO.....	55

PREFACO

Kande me esis yuno, me regardesas kom stranja ento pro ke, advere, me esis socialisto. Lokala journalisti interviuvis me, e ta publikigita interviuvi esis studiuri patologiale di hom-specimeno stranja e nenormal. Tatempe (non o dek yari ante nun), pro ke me obstinis pri municipala proprieto di publika industrio en mea nasko-urbo, me stigmatizesis kom 'reda kamizo', 'dinamitagisto', ed 'anarkiisto', e tre jentila kerli, qui tre bone prizis me, ne lasis me apagar publike kun lia fratini.

Ma tempi chanjas. Dio venis kande me audis, en mea nasko-urbo, urbestro del republikana partiso proklamar publike ke 'municipala proprieto esas fixigita programo Amerikana.' E tadie me trovis, ke mea reputeso pluboneskis en la mondo. La patologiisto ne plus studiis me, e la tre jentila homi tote ne jenesis pri mea publika proximeso a lia fratini. Mea idei politikaj e sociologiaj imputesis a la kaprici di yuneso, e bonhumoro olduli patronesis me e dicis a me, ke me uldie adulteskos e divenos extraordinare inteligenta membro dil urbo. Li anke dicis a me, ke mea nocioni

esis influita da mea vakua poshi, e ke uldie, kolektinte kelka dolari, mea opinioni tote diferos,—kurte, ke mea opinioni esos lia opinioni.

Pose venis la dio en qua mea socialismo divenis respektinda,—ankore kaprico di yuneso, on dicis, ma romantike respektinda. Romantikeso, a la mento borgezal, esas respektinda pro ke ol ne esas danjeroza. Kom ‘reda kamizo’, havanta bombi en la poshi, me esis danjeroza. Kom yunulo havanta nulo plu minacanta kam kelka idei filozofiala de Germania, me esis persono interesiva ed agreabla.

Per ca experienco me remarkis un kozo. Me ne chanjabis: la urbo chanjabis. Fakte, mea socialista opinioni divenabis plu solida e plu forta. Me repetas, esis la urbo qua chanjabis, e me despitis deskovrar, ke la urbo chanjabis tante multe ke ol mem furtis mea idei. La urbo stigmatizabis me kom ‘reda kamizo’ pro ke me obstinabis pri municipala proprieto; poke plu tarde ol aplaudis l’urbestro kande lu proklamis, ke municipala proprieto esas fixigita programo Amerikana. Lu furtis mea ideo, e la urbo aplaudis la furto. Ed hodie la urbo venas e docas municipala proprieto a me.

To quo eventis a me tote ne diferas de to quo eventis al socialista movado en Usa. En la mento borgezal, socialismo chanjis de terorinda morbo a kaprico di yuneso, e plu tarde olua idei esis furtita da la du olda partisi,—socialismo, quale laboristo humila e sparema, divenis respektinda per esar explotata.

Nur danjeroza kozi esas abomininda. Nedanjeroza kozo esas sempre respektinda. E tale pri socialismo en Usa. Dum plura yari ol esas tre respektinda,—dolca e bela sonjo utopial, en la mento borgezal, ma sonjo, nur

sonjo. Dum ta periodo, qua jus finis, socialismo toleresis pro ke ol esis neposibla e ne minacanta. Multo de sua glorio esis furtita, e la laboristi esis felicigata da plena dineo-siteli. Esis nulo timinda. La bona olda mondo jiradis, kuponi esis ekstraktita, e plu granda profiti kam antee esis ekstraktita del laboranti. Extraktar kuponi e profiti duos til la fino di tempo. Ti esis funkciis de divina origini e tenata da divina yusteso. La jurnali, la predikisti, e la prezidanti di universitati dicis lo, e to quon li dicas esas, komprenende—al mento borgezal.

Pose venis elekto di prezidanto en 1904. Quale fulmino-stroko de klara cielo esis la voto socialista de 435 000,—augmento di preske 400 % en quar yari, la maxim granda voto di triesma partiso, kun un ecepto, depos l'interna milito. Socialismo montris ke ol esas vivanta e kreskanta forco revolucional, ed olua olda minaco rivivigesis. La kapitalista jurnalaro di la lando konfirmas me en mea opiniono, e hike me ofras plura dicaji pos l'elekto de la kapitalista jurnalaro:—

‘La partiso Demokrata dil konstituco esas mortinta. La Social-Demokrata partiso di Europa, qua predikas deskontenteso e klas-odio, asaltas legi, proprietajo, e yuri personal, ed insinuas konfisko e spolio, esas hike.’—*Chicago Kroniko*.

‘Ke plu kam 40 000 voti esis donita en ca urbo por ke tala homo quale Eugene V. Debs esez prezidanto di Usa probable esas la maxim mala reklamo quan Chicago povas recevar.’—*Chicago Inter-Oceano*.

‘Ni ne povas ignorar la fakto, ke socialismo kreskas rapide en ĉa lando ube, de omna altri, semblas ke esas min multa inspiro por ol.’—*Brooklyn Diala Aglo*.

‘Sur la manui dil partiso Republikana pozesis terorinda responso lasta mardie... Ol konocas ke reformi—granda, extensiva reformi—necesas, e ke ol havas la kapableso facar oli. Deo helpez nia civilizuro, se ol ne facus oli!... Ol mustas represar la trusti o stacar avan la mondo responsante pri la chanjo di nia guvernerio a republiko socialista. Arbitriale minigar salarii mustas cesar, o socialismo sizos plusa levilo por levar su a povo.’—*La Chicago Nova Mondo*.

‘Apene irga fazo dil elekto esas plu minacante interesiva kam l’augmento dil voto socialista. Ante l’elekto ni dicis, ke ni ne povis afordar irgamaniero helpar e komfortar la socialisti ... Ol (socialismo) mustas esar kombata en sua omna fazi, en sua omna aparato.’—*San Francisco Argonauto*.

E me certe ne negas, ke socialismo esas minaco. Olua skopo esas extirpar, radiko e branĉo, omna institucuri kapitalista di nuna socio. Ol esas distingive revolucionala, ed havas grandeso e profundeso vaste plu grandega kam irga revoluciono qua antee eventis dum la historio dil mondo. Ol prizentas nova spektaklo

al mondo astonata,—to di *movado organizita, internaciona, revolucionala*. En la mento borgezal, klas-lukto esas terorinda ed odiinda, ma to esas exakte quo esas socialismo,—universalas klas-lukto inter la laboristi havanta nula proprieto e la mastri havanta proprieto. La precipua prediko di socialismo esas, ke la lukto esas klas-lukto. La klaso laborista, en la procedo di social evoluciono (en l'advera naturo), mustas revoltar kontre la povo dil klaso kapitalista e renversar la klaso kapitalista. To esas la minaco di socialismo, e per afirmar ol e proklamar me adheranto ad ol, me aceptas mea propra konsequanta nerespektindeso.

Til nun, a la ordinara mento borgezal, socialismo esas nur minaco nuboza e senforma. La ordinara membro dil klaso kapitalista, parolante pri socialismo, kondamnesas kom stulto ek sua propra boko. Lu ne konocas la literaturo di socialismo, nek olua filozofio, nek olua politiko. Lu saje sukusas la kapo e sukusas la sika osti di idei mortinta ed enterigita. Lua labii murmuras moldoza frazi, quale, 'Homi ne naskas egala e ne povas naskar egala'; 'Ol esas utopial e neposibla'; 'On rekompensez abstenado'; 'Unesme homo mustas rinaskar'; 'Koopera socii sempre falias'; e 'Quo eventus se ni ya partigus omno? pos dek yari esus richi e povri quale nuntempe'.

Certe esas bona tempo por ke la kapitalisti saveskez pri ta socialismo qua, li opinionas, minacas li. Ed esas l'espero dil aŭtoro ke la esayi socialista en ca libro povas ulmaniere klarigar kelka kapitalist-menti. La kapitalisto mustas saveskar, unesme e sempre, ke socialismo fondezas, ne sur l'egaleso, ma sur la ne-egaleso di homi. Sequante, lu saveskez ke nula nova nasko aden spiritala pureso necesesas ante ke

socialismo posibligesas. Lu mustas saveskar, ke socialismo traktas to quo esas, ne to quo devas esar; e ke la materio kun qua ol traktas esas 'l'argilo dil komuna voyo,' la varma homo, eroriva e febla, shaminda e triviala, absurda e su-kontrediciva, mem groteska, ma, malgre to, havante flagraji e brileti di ulo plu bona e deatra, hike ed ibe dolcaji di servo e negotismo, deziri por boneso, por renunco e sakrifiko, e kun koncienco, severa e solenega, ulfoye brulante imperoza, postulante la yuro,—la yuro, nulo plusa o mina kam la yuro.

Jack London
Oakland, California
12 januaro 1905.

LA KLAS-LUKTO

Desfortunozze od altre, homi tendencas kredar la realeso di ta kozi quin, li opinionas, devas esar. To venas de gaye inata optimismo en vivo ipsa; ed, malgre ke ol esas ulfoye deplorinda, ol nultempe kondemnezez, nam, generale, ol produktas plu multa bonaji kam malaji, e preske omno qua sucesos en la mondo. Esas kozi en qui ta optimismo esis dizastra, quale la homi qui habitis Pompeii dum olua lasta dii tremanta; o l'aristokrati di la tempo di Louis XVI, qui aplomboze expektis ke la Diluvio dronigos lia filii, o la filii di lia filii, ma nultempe li ipsa. Ma esas mikra probableso ke l'optimismo hike konsiderata finos per tala dizastro, ya esas omna motivo kredar, ke la granda chanjo nun manifestanta su en socio esos tam pacoza e bonordina en sua kulmino kam en sua nuna developo.

Pro lia optimismo konstitucional, e pro ke klas-lukto esas kozo odiita e danjeroza, la granda popolo Amerikana unanime asertas, ke esas nula klas-lukto. E per 'populo Amerikana' signifikesas la vice-parolanti agnoskita ed autoritatoza dil popolo Amerikana, qui esas la jurnalaro, la katedro, e la universitato. La

jurnalisti, la predikisti, e la profesori deklaras, preske per un voco, ke nulo quale klas-lukto nun eventas, tante min ke klas-lukto ultempe eventos, en Usa. E li facas kontinue ca deklarajo koram multega fakti qui ne precize akuzas lia sincereso, ma afirmas lia optimismo.

Esas du moyeni traktar la temo pri klas-lukto. On povas montrar la existo di ta lukto teoriala, ed on povas montrar ol praktikale. Ke klas-lukto existe en socio, mustas esar, unesme, ne-egaleso klasala, klaso superiora e klaso inferiora (mezurita segun povo); e duesme, l'ekireyi per qui la forteso e fermento dil klaso inferiora permisesis eskapar mustas esar klozita.

Multi vigoroze negas mem ke esas klasi en Usa; ma esas nekontestebla, kande grupo de individui formacesas, en qua la membri esas kunligita da komuna interesi qui esas partikulare lia interesi e ne l'interesi di individui exter la grupo, ke tala grupo esas klaso. La posedanti di kapitalo, kun lia dependanti, formacas klaso di tala naturo en Usa; la laboristi formacas simila klaso. L'intereso dil klaso kapitalista pri, exemple, revenuo-imposto, esas tote kontrea al intereso dil klaso laborista; ed, inverse, pri personala imposto.

Se inter ta du klasi esus klara ed esenca intereso-konflikto, omna faktori existas por facar klas-lukto; ma ta lukto dormus se la membri forta e kapable dil klaso inferiora permisesus livar ta klaso ed adjuntar su al rangi dil klaso superiora. La klaso kapitalista e la klaso laborista existis flanko an flanko longatempe en Usa; ma til nun l'omna membri forta e vigoroza dil klaso laborista povis acensar de lia klaso e divenar posedanti di kapitalo. Li esis kapabla facir to pro ke nedevelopita lando havanta frontiero expansanta donis egaleso di

oportunaji ad omni. En la preske lotriatra lukto por posedar la vasta resursi naturala quin nulu ja posedis, ed en l'exploto di qui esis mina o nula kapital-konkurenco (la kapitalo ipsa venis ek la exploto), la membro kapabla ed inteligenta dil klaso laborista trovis spaco en qua uzar sua cerebro por sua propra avanco. Vice esar deskontenta direte proporcionale a lua inteligenteso ed ambicioni, e radiante inter lua kamaradi spirito di revolto tam kapable posible, lu livis li a lia fato e facis sua propra voyo a plaso en la klaso superiora.

Ma la tempo di expansanta frontiero, di lotriatra lukto por posedar resursi natural, e di konstruktar nova industrii, esas pasinta. La maxim fora Westo atingesis, ed imensa quanto di ecesa kapitalo serchas kolokaji e pinchas la burjono di pacient esforti dil embrionatra kapitalisto qua volas acensar per lenta kreskado de mikra komenco. La pordo di oportunajo pos oportunajo esas klozita, e klozita por sempre. Rockefeller klozis la pordo pri oleo, la Amerikana Tabak-Kompanio pri tabako, e Carnegie pri stalo. Pos Carnegie venis Morgan, qua triople klef-klozis la pordo. Ta pordi ne itere apertesos, ed avan olti paugas mili de ambicioza yuni por lektar la afisho: Nula Trapaseyo.

E diope plu multa pordi klozesas, dum ke l'ambicioza yuni duras naskar. Esas ti, negita l'oportunajo acensar del klaso laborista, qui predikas revolto al klaso laborista. Se lu naskus kinadek yari plu frue, Andrew Carnegie, la povra Skota yunulo, forsan divenabus prezidanto di sua sindikato, o di federuro di sindikati; ma esas tam certa ke lu nultempe divenabus la konstruktanto di Homestead e la fondinto di multega

biblioteki, kam esas certe ke altra homo developabus la stal-industrio se Andrew Carnegie ne naskus.

Do teoriala existas en Usa l'omna faktori qui facas klas-lukto. Esas klasi kapitalista e laborista, l'interesi di qua konflikta, dum ke la klaso laborista ne plus desmaskuligesas tante multe kam antee per perdar sua maxim bona sango e cerebri. Olua plu kapabla membri ne plus povas acensar de ol e livar la grand amaso impotenta e sen chefi. Li restas por esar olua chefi.

Ma l'optimista vice-parolanti dil granda popolo Amerikana, qui esas ipse habila teoriifanti, ne esos konvinkinta da simpla teorii. Do restas montrar l'existo dil klas-lukto per fakti.

Kande preske du milion homi, trovinte su kunligita da ul interesi partikulare sua propra, unionas su en forta organizuro por forte persequar ta interesi, esas evidenta ke socio havas en su enemikala e militanta klaso. Ma kande la interesi, quin ta klaso forte persequas, konflikta akute ed esence kun la interesi di altra klaso, klas-enemikeso venas e klas-konflikto esas la ne-evitebla rezulto. Un granda labor-organizuro sole havas membreso de 1 700 000 en Usa. To esas la Amerikana Federuro di Laboro, ed exter ol esas mult altra grand organizuri. Ti omna homi esas kunligita por la kandida skopo plubonigar lia standi, sen egardar la domajo facita ad omna altra klasi. Li kandidate opozas la klaso kapitalista, e la publika deklaraji di lia chefi dicas, ke la lukto ne finos til ke la klaso kapitalista esas exterminita.

Lia chefi ofte negas ta lasta dica, ma exameno di lia dicaji, lia agado, e la situeso negas ta negado. Unesme, la konflikto inter laboro e kapitalo esas pri partigo di la komuna produkturo. Kapitalo e laboro aplikas su a

kruda materio e facas ek ol finigita produkturo. La difero inter la valoro dil kruda materio e la valoro dil finigita produkturo esas la valoro quan li adjuntis ad ol per lia komuna esforcis. Ta adjuntita valoro do esas lia komuna produkturo, e de la partigo di ta komuna produkturo venas la lukto inter laboro e kapitalo. Laboro prenas sua parto kom salarii; kapitalo prenas sua parto kom profiti. Esas evidenta ke, se kapitalo prenus kom profiti la tota komuna produkturo, laboro perisus. Ed esas egale evidenta ke, se laboro prenus kom salarii la tota komuna produkturo, kapitalo perisus. Ma to esas fakte quon laboro aspiras facar, e ke ol nultempe kontentigos su per min kam la tota komuna produkturo esas evidenta per la vorti di sua chefi.

Sro Samuel Gompers, prezidanto dil Amerikana Federuro di Laboro, dicis: 'La laboristi deziras plu granda salarii; plu multa komforti di vivo; plu multa liber-tempo; plu multa oportunaji por plubonigar su kom homi, kom sindikatani, kom civitani. *Ti esis la deziri hiere; ti esas la deziri hodie; ti esos la deziri morge, e pos-morge.* La lukto forsan portus nova formi, ma la problemo esas eterna,—esforco dil produktanti obtenar kreskanta porciono dil richeso qua fluas de produktado.'

Sro Henry White, sekretario dil Unionita Vesto-Laboristi di Amerika e membro dil Komitato Industriala dil Nacionala Civismala Federuro, dicante pri la Nacionala Civismala Federuro balde pos olua komenco, dicis: 'Falar aden la brakii di l'una l'altra, deklarar amikeso, expresar regreto pri domajo facita, ne chanjus la fakti dil situeso. Laboristi duos postular plu granda salarii, e l'employanto naturale opozos li.

La volenteso e kapableso luktar di la laboristi, kam kustumale, granda parte determinos la grandeso di lia salarii o lia parto dil produkturo... Ma partigo di la profiti esas la problemo. Ni anke povas konkordar, ke la plu granda produkturo per l'uzado di labor-sparema mashini, la plu bona, pro ke esos plu multo por partigar, ma itere, la problemo pri la partigo.... Konkiliado-Komitato, havanta la konfido dil socio, e konstitucita de homi qui havas savo praktikal pri aferi industrial, do povas helpar moderar ta enemikeso, preventar evitebla konflikti, facar *armistico*; me uzas la vorto 'armistico' pro ke konkordi povas esar nur tempala.'

Yen homo qua forsan posedabus bovi sur mil kolini, esabus magnato di konstrukto-ligno o fervoyo-rejo, se lu naskabus kelka yari plu frue. Fakte, lu restas en sua klaso, esas sekretario dil Unionita Vesto-Laboristi di Amerika, ed esas tante tote saturita da la klas-lukto, ke lu parolis pri la disputo inter kapitalo e laboro per la vorti di milito,—laboristi *luktas* kun employanti; esas posibla evitar ula *konflikti*; ulkaze *armistici* povas esar, tempale, efektigita.

Homo esante homo e multe plu basa kam l'anjeli, la disputo pri la partigo dil komuna produkturo esas nekonsiliebla. Dum la lasta duadek yari en Usa, esas mez-nombre plu kam mil striki yarale; e yarope ta striki augmentesas en grandeso, e la avan-lineo di la labor-armeo divenas plu impozanta. Ed ol esas klas-lukto, simple ed evidente. Laboro kom klaso luktas kun kapitalo kom klaso.

Laboristi duos postular plu granda salarii, ed employanti duos opozar li. Lo esas la regulo di *laissez-faire*,—omni por su ipsa e la diablo prenez la lasta. Sur

ol la fervora individualisto fondas sua individualismo. La lasez-facar programo, la lukto por ekzisti, fortigas la forti, destruktas la febli, e facas plu bona e plu kapabla la homaro. Ma la individuo pasis e la grupo venas, plu bone o plu male, e la lukto divenas, ne lukto inter individui, ma lukto inter grupi. Do on questionas: Ka l'individualisto nuntempe spekulis, ke la labor-grupo divenus sat forta, ke ol destruktos la grupo kapitalista, e prenos por su ed uzos por su la mashinaro di industrio? E pluse, ka l'individualisto nuntempe spekulis, ke lo esas ankore ekspresuro triumfal di individualismo,—di grup-individualismo,—se on permesas mixar la vorti?

Ma la fakti dil klas-lukto esas plu profunda e plu signifika kam til nun prezentita. Cirkum milion laboristi povus organizari su por persekutar interesi qui genitas enemikeso e klas-lukto, e samtempe ne koncias pri to quo genitasas. Ma kande cirkume milion laboristi montras evidenta signi, ke li koncias pri lia klaso,—unvorte, klas-koncias,—lore la situeso seriozeskas. La odio nekompromisanta e terorinda dil sindikatano kontre la ne-sindikatala laboranto esas odio di klaso kontre trahizero di ta klaso,—e l'odio di sindikatano kontre la milico esas l'odio di klaso kontre armu uzata dal klaso kun qua ol luktas. Nula laboristo povas esar fidel a sua klaso e samtempe membrisar milico: lo esas la preskripto di la chefi di la laboristi.

En l'urbo dil aŭtoro, la bona civitani, kande li facas parado por la 4ma di julio ed invitas la sindikati partoprenar, la sindikati informas li, ke li ne marchos se milico marchos. Artiklo 8 dil konstituco di la Sindikato dil Piktisti e Dekoristi di Schenectady [Skenektadi] stipulas, ke membro ne darfus esar

‘milicano, specala policisto, o delegata marshalo employata da korporacioni od individui dum striki, exkluz-agadi, od altra desfacilaji laboral, ed irga membro qua okupas irgo di la citata ofici esez interdiktata de membreso.’ Sro William Potter esis membro di ta sindikato e membro dil Guardo Nacional. Rezultante, pro ke lu obedias la komando dil guvernero kande sua kompanio sendesis por supresar sedicio, lu esis ejektita da sua sindikato. Anke lua sindikato postulis, ke lua employanti, Shafer & Barry, desengajez lu. Li konsentis, prefere ke riskar la minacata striko.

Sro Robert L. Walker, chefa lietnanto dil Lejera Guardo, milico-kompanio di New Haven, recente demisionis. Lua motivo esis, ke lu esas membro dil Sindikato di Veturo-Konstruktisti, e ke la du organizuri esas antagonista l’una a l’altra. Dum striko di tramveturisti en New Orleans nelonge ante nun, tota milico-kompanio, komandita protektar homi nesindikatal, demisionis. Sro John Mulholland, prezidanto dil Asociuro Internaciona di Federita Metal-Mekanisti, dicis ke lu ne volas, ke membri membreskigas su a milici. La Lokala Mestier-Asembluro di Syracuse [Sirakus], New York, rezolvis unanime ke sindikatani qui esas membri dil Guardo Nacionala demisioniez del sindikato, kun puniso per ejektesar. La Amalgamigita Fertolo-Laborista Asociuro inkluzis en sua konstituco emendo qua exkluzas de membreso en sua organizuro ‘irga membro dil profesional armeo, o dil Stat-milico o rezerv-navaro.’ La Labor-Federuro dil Stato Illinois [Ilinoi], dum recenta kunveno, facis sen ne-asentanta voto rezolvo qua deklaris, ke membreso en organizuri militala violacas obligesi di sindikato, e demandis ke omna

laboristi ekirez del milici. La prezidanto dil Federuro, sro Albert Young, deklaris ke la milico minacas ne nur sindikati, ma omna laboristi en la lando.

On povas multigar milople ta exempli. La sindikatani koncieskas pri lia klaso, e pri la lukto quan lia klaso facas kontre la klaso kapitalista. Esar membro dil milico esas esar trahizero al sindikato, nam la milico esas armo uzata dal employanti por aplastar la laboristi dum la lukto inter la grupi kombatanta.

Plusa interesiva, e mem plu signifika, fazo dil klas-lukto esas la aspekto politikala quale montrita dal socialisti. Kin homi, kunstacante, povas facar mirakli; 500 homi, marchante quale marchis la historiala Kinacent di Marseilles, povas spoliar palaco e destruktar rejo; 500 000 homi, pasionoze predikante propagado pri klas-lukto, politikale facante klas-lukto, e subtenita da la helpo etikal ed intelektal di plusa 10 000 000 homi havanta simila konvinkaji, povas realigar klas-lukto en nia Usa.

Dum 1900 ta homi donis 150 000 voti; du yari plu tarde, li donis 300 000 voti; e dum 1904 li donis 450 000 voti. Li havas tre impozanta literaturo filozofiala e ciencal; li posedas ilustrata jurnali, di alta qualeso, digneso, e jentilesa; li posedas nekontebla jurnali omnadia ed omnasemana qua havas centamili de abonanti; e li fakte dronigas la klaso laborista en grandega maro de broshuri e pamfleti. Nula politikala partiso en Usa, nula eklezial organizuro, nula misiono, havas tam nefatigebla laboranti kam la partiso socialista. Li plumultigas su, agnoskas nula esforco nek sakrifiko esar tro granda por la Kauzo; e 'Kauzo,' segun li, esas espelita per mayuskuli. Li laboras por ol per

zelo religiatra, e mortus por ol per volunteso simila a to di la martiri Kristana.

Ta homi predikas nekompromisanta e mortala klas-lukto. Fakte, li organizas su sur la bazo di klas-lukto. ‘La historio di socio,’ li dicas, ‘esas historio di klas-lukti. Patrico luktis kontre plebeyo en yuna Roma; la rejo e borgezani kontre la nobeli dum la mez-epoko; plu tarde, la rejo e la nobeli kontre la borgezani e la venonta proletariato. Per ‘proletariato’ on volas dicar la hom-klaso sen kapitalo qua vendas sua laboro por viv-moyeno.

‘Ke la proletariato vinkos,’ (remarkez la tono di fatalismo), ‘esas tam certa kam la levanta suno. Quale la borgezaro dil XVIIIma yarcento deziris ke demokratio aplikesez a politiko, tale la proletariato dil XXma yarcento deziras ke demokratio aplikesez ad industrio. Quale la borgezaro plendis kontre guvernerio direktata da e por la nobeli, tale la proletariato plendas kontre ed guvernerio ed industrio direktata da e por la borgezaro; e do, sequante l’agado di sua pre-iranto, la poletariato posedos la guvernerio, aplikos demokratio ad industrio, abolisos salarii, qui esas nur legalizita furtado, e direktos la aferi dil lando segun sua propra interesi.’

‘Lia skopo,’ li dicas, ‘esas organizar la klaso laborista, e ti qui simpatias ol, aden politikala partiso havanta la skopo vinkar la povi dil guvernerio ed uzar oli por transformar la nuna sistemo di privata proprieto dil produkto-moyeni e -distributado aden komuna proprieto di la tota homaro.’

Kurte, to esas la batalio-projeto di ta 450 000 homi qui nomas su ‘socialisti.’ E, koram l’existo di tante agema grupo de homi, klas-lukto ne povas esar negata

dal optimisti Amerikana qua dicas: ‘Klas-lukto esas monstra. Sioro, esas nula klas-lukto.’ La klas-lukto esas hike, e l’optimisti Amerikana prefere preparez su por ta lukto ed esforcez haltigar ol, kam sidez ocieme deklarante ke to quo ne devas esar ne esas e nultempe esos.

Ma la socialisti, quankam li forsan esas fanatiki e revanti, montras previdemeso e konoco, e genio por organizado, qui shamas la klaso kontre qua li kandide militas. Faliinte rapida suceso per propagado politikal, e trovinte ke li enemikigis la maxim inteligenta e maxim facile organizata parto dil votanti, la socialisti lernis del experienco e turnis su al sindikata movado. Por ganar la mestierala sindikati esis preske ganar la milito, e recenta eventi montras, ke taskope li ganis plu multe kam la kapitalisti.

Vice kontreagar la sindikati, qua esis lia antea programo, la socialisti koncilieskis la sindikati. ‘Omna bona socialisto membreskez a la sindikato di sua mestiero,’ dicens l’edikto. ‘Borez interne e kaptez la movado dil mestierala sindikati.’ E ta programo, nur evanta plura yari, rekoltis frukti ultre lia maxim kar esperi. Hodie la granda sindikati esas truizita da socialisti, ‘borante interne,’ quale li pitoreske nomas lia sapanta laboro. Laborante, ludante, che afer-kunveno e che koncilantar-kunveno, lia insidioza propagado duras. An la flanko dil mestierala sindikatano esas la socialisto, qua simpatias lu, helpas lu per kapo e manuo, sugestas—sencese sugestas—la neceseso di agado politikal. Quale la *Jurnalo* di Lansing, Michigan, jurnalo republikana, remarkis: ‘La socialisti en la sindikati esas nefatigebla laboranti. Li esas sincera, agema, e su-sakrifikema.... Li adheras al sindikato e

sencese laboras, do facas efekto neproporcional a lia nombri. Lia kauzo kreskas inter la sindikatani, e lia longa lukto, quan li intencas chanjor la Federuro aden organizuro politikal, probable triumfos.’

Li ne preterpasas irga oportunaĵo emfazar la neceseso di agado politikal, la neceseso kaptar la mashinaro politikal di socio per qua li dominacos socio. Exemple, l’avideso per qua la socialisti Amerikana propagadis pri la famoza Taft-Vale decido en Anglia, qua posibligis ke ne-enkorpigita sindikato povas esar persequata por indemno e sua kaso povas esar vakuigita per proceso. Tra Usa la socialisti indikis la leciono simile quale ol indikesis da la *Social-Demokrata Herald*, qua konsilis ke la sindikatani, pro ta decido, cesez kombatar kapitalo per pekunio, qua mankas a li, e kombateskar per la baloto, lia maxim forta armo.

Nokte e jorne, nefatigeble e neflexeble, li facas lia su-impozita tasko truizar socio. Sro M. G. Cunniff, qua recente intime studiis mestierala sindikatismo, dicis: ‘Socialismo iras omnube tra la sindikati. Preske omna duesma homo esas socialisto qua predikas ke sindikatismo esas nur remediacho.’ ‘Damnesez Malthus,’ li dicis a lu, ‘nam la bona tempo venas kande singlu povas komfortoze entratenar sua familio.’ En un sindikato havanta duamil membri, sro Cunniff trovis ke omna homi esas socialisti, e pro sua experienci sro Cunniff konfesis, ‘Me habitis mondo qua montras, ke nia vivo industrial tremas del fundo pro sencesa fermento.’

La socialisti ja kaptis la Westala Federuro di Ministi, la Westala Sindikato di Employati di Hoteli e Restorerii, e la Nacional Asociuri di Shablon-Facisti. La Westala Federuro di Ministi, dum recenta kunveno,

deklaris: ‘La striko faliis ganar libereso por la klasi laborista; do ni demandas ke la laboristi strikez quale un homo por lia privileji per la baloti.... Ni enskribas, ke ni rezolveme persequos la programo di nedependant agado politikal.... Ni suportas la programo di la partiso socialista, ed aceptas ol kom la deklaro dil principi di nia organizuro. Ni advokas nia membri kom individui, ke li quik komencez l’organizado dil socialista movado en lia propra urbi e stati, e ke li kooperez omnamaniere por avancigar la principi di socialismo e dil partiso socialista. En stati ube la partiso socialista ne ja perfektigis sua organizuro, ni konsilas, ke nia membri donez omna helpo a ta skopo.... Do ni advokas ke organizanti, kapabla e bone konocante la tota programo dil labor-movado, sendesez aden singla stato por predikar la neceseso organizar politikale ed anke ekonomiale.’

La klaso kapitalista pokete koncias pri la klas-lukto qua formacas su meze di socio; ma la kapitalisti, kom klaso, semblas havar manko di organizo-kapableso. kunveno-kapableso, quale posedesas dal klaso laborista. Nula Amerikana kapitalisto ultempe helpas Angla kapitalisto en la lukto komuna, dum ke laboristi formacas sindikati internaciona, la socialisti formacis universal organizuro internaciona, ed omnube spaci e rasi esas pontizita en l’esforco facar solidareso. Rezolvi pri simpatio ed, egale importante, pekunio-donacaji, pasas trans la maro ad irga loko en qua laboro luktas.

Pro diversa kauzi, la klaso kapitalista ne havas ta kohero o solidareso, e la chefa kauzo esas l’optimismo genetita da olima sucesi. Ed anke la klaso kapitalista dividesas; ol havas en su granda klas-lukto, qua vexas e persekutas ol e konfuzigas la situeso. La mikra

kapitalisto e la granda kapitalisto luktas l'una kontre l'altra, luktas pri to quon Achille Loria nomas la 'du-partigo dil revenui.' Tala lukto, quankam ne precize analoga, esis facita inter la ter-proprietanti e fabrikisti di Anglia, kande l'una efektigis la dekreto pri la Fabrikerio-Akti, e l'altra la aboliso dil Frumento-Legi.

Hike ed ibe, tamen, ula membri dil klaso kapitalista klare vidas la fenduro en socio per qua la lukto montras su, dum ke la jurnali e revui komencas parolar per voco trublata. Du ligi di klas-koncianta kapitalisti formacesis por partoprenar en la lukto. Quale la socialisti, li ne balbutas, ma brave e klare dicas, ke li luktas por submisar l'opozanta klaso. Esas la baroni kontre la komonala domeno. Un de ta ligi, la Asociuro Nacionala di Fabrikisti, ne haltas en to quo ol konceptas kom lukto por la tota vivo o morto. Sro D. M. Parry, qua esas la prezidanto dil asociuro, anke prezidanto dil Asociuro Nacionala di Metal-Mestieri, ignoras nula oportuno en qua, lu opinionas, esas desesperanta esforto organizar sua klaso. Lu donis advoko ad armi per vorti ne-ambigua: 'Ankore esas tempo en Usa por haltar la programo socialista, qua, ne represita, certe destruktos nia lando.'

Quale lu dicas, la laboro esas por 'federar employanti por ke ni afrontez per unionita fronto omna problemi qui afektas ni. Balde o tarde ni mustas agar.... La laboro nun por la Asociuro Nacionala di Fabrikisti esas, unesme, *ne realigar lego-projeto pri la ok-hora labor-dio*; duesme, *destruktar lego-projeto pri la Anti-impero*, qua arachus de vu vua komerco e pozus ol en la manui di vua employati; triesme, *efektigar lego-projeto pri la Departamento di Komerco ed Industrio*; to lasta quik efektigesus sen opozado vexanta di Laboro Organizita.'

Per ta departmento, lu pluse dicas, 'l'interesti di afero havus direkta e simpatioza reprezento en Washington.'

En plu tarda letro, dissemita a kapitalisti exter la asociuro, Prezidanto Parry remarkas la suceso qua ja komencas kronizar l'esforci dil asociuro en Washington. 'Ni kontributis plu kam irge altra influo a la rapida realigo di la lego-projeto pri nova Departmento di Komerco. On dicas, ke l'agado di ca ofico esas grand-nombra e suficanta; ma pri lo me ne parolas tro multe—od irge.... En Washington la Asociuro ne tro multe reprezentesas, o direte o nedirete. Ulfoye on forte konocas ke ol reprezentesas vigoroze ed unionite. Ulfoye on tote ne konocas ke ol reprezentesas.'

La duesma klas-koncianta organizuro kapitalista nomesas la Nacionala Ligo Ekonomiala. Ol anke montras la kandideso di homi qui ne ludas per vorti, ma dicas to quon li intencas, e qui intencas facar lukto longa e desfacila. Lia invito-letro ad expektata membri brave komencas. 'Ni deziras informar vu ke la Nacionala Ligo Ekonomiala donos olua kapablesi per senpartisa movado edukanta *por opozar socialismo e klas-odio*.' Inter olua membri klas-koncianta, homi qui agnoskas ke la pafili di la klas-lukto pafeskas, esas exemple ti sequanta: la honoroza Lyman J. Gage, olima ministro dil Usana Kaso; la honoroza Thomas Jefferson Coolidge, olima ministro a Francia; la veneracinda Henry C. Potter, episkopo, diocezo di New York; la honoroza John D. Long, olima ministro dil Usana Militnavaro; la honoroza Levi P. Morton, olima viceprezidanto, Usa; Henry Clews; John F. Dryden, prezidanto, Prudential Viv-sekureso Kompanio; John A. McCall, prezidanto, New York Viv-sekureso

Kompanio; J. L. Greatsinger, prezidanto, Brooklyn Rapida Transito Kompanio; la firmo nav-konstruktanta William Cramp & Filii, la Sudala Fervoyo sistemo, e la Atchison, Topeka & Santa Fe Fervoyo Kompanio.

Exempli dil trublata voco redaktistala ne esas rara dum la lasta yari. Esis multa krii del jurnalaro dum la lasta dii dil striko di karbon-ministi, ke la min-proprietanti, per sua obstineso, regreteble semis socialismo. *Laboro dil Mondo*, decembro 1902, dicis: ‘La nexta fakto signifika esas la rekomendo da la Illinois Statala Federuro di Laboristi, ke omna membri qui anke esas membri dil stat-milici demisionez del milico. Ta propozo esis favoroze egardata da ul altra labor-organizuri. Plu kam altra deklaraĵi od agi recenta, ol kauzis publika desfido a ta sindikati qui favoras ol. *Ol insinuas klas-separado qua sufoye insinuas anarkio.*’

La *Perspektivo*, 14 februaro 1903, relate la tumultado en Waterbury, remarkis, ‘Ta omna desordino eventinte en urbo havanta la karaktero ed inteligenteso di Waterbury indikas, ke la milit-spirito industrial ne inspiras nur enmigranti o stulta klasi laborista.’

Montresas ke Prezidanto Roosevelt flaras la fumo del pafado-rangi dil klas-lukto da sua vorti, ‘Precipue ni mustas memorar, ke irga sorto di *klas-rankoro en la mondo politikal* esas, se posible, mem plu destruktiva a la nacionala prospero, kam rankoro sektala, rasala, o religiala.’ Precipue on remarke hie, ke Prezidanto Roosevelt taceme agnoskas klas-rankoro en la mondo industrial, e lua timo, quan linguo ne povas plu forte skisar, ke ta klas-rankoro forsan extensos su al mondo politikal. Ma to esas la advera projekto quan la socialisti anuncis per lia deklaraĵo pri milito kontre nuntempa

socio—kaptar la mashinaro politikal di socio e per ta mashinaro destruktar nuntempa socio.

La *Nedependanto New York* de 12 februaro 1903 agnoskis sen modifiko la klas-lukto. 'Esas neposibla regardar la metodi di labor-sindikati, o facar projekti por remediar lia malaji, til ke on agnoskas, komence, ke sindikati bazas su sur klas-enemikeso e ke lia programi esas facita pro la neceseso di sociala milito. Striko esas revolto kontre la proprietanti. La proprieto-yuri esas protektita dal guvernerio. E striko, pro ula provoki, extensus tam fore kam extensis la striko generala en Belgia kelka yari ante nun, kande preske omna salariati haltis laborado por koaktar koncesaji politikal del klaso di proprietanti. To esas extrema kazo, ma ol remarkinde montras la vera naturo di labor-organizado kom milito-speco, la skopo di qua esas ke una klaso koaktas altra klaso.'

Ni montris, teoriala e reale, ke esas klas-lukto en Usa. Disputo pri la partigo dil komuna produkturo esas nerikonciliebla. La klaso laborista ne plus perdas sua membri maxim forta e maxim kapabla. Ta homi, negita skopo por lia ambiciono en la rangi dil kapitalisti, restas esar chefi dil laboristi, incitar lia deskontenteso, konciigar li pri lia klaso, duktar li a revolto.

Ta revolto, aparante spontane en omna industrio kom postuli por plu granda parto dil komuna produkturo, formacesas sucieme e sagace por politikal asalto kontre socio. La chefi, havanta la sensuciemeso di fatalisti, ne hezitas dum instanto publikigar lia intenci al mondo. Li intencas direktar, ke la labor-revolto kaptez la mashinaro politikal di socio. Havante la mashinaro politikal en lia manui, qua anke lasos li direktar la policisti, l'armeo, la milit-navaro, e la

judicieyi, li konfiskos, kun o sen rekompenco, l'omna proprietaji e distributos la necesaji e luxaji di vivo. Per to, li intencas aplikar la lego pri 'eminenta domeno' [yuro dil guvernerio, kom 'plu superiora posedanti,' sizar la posedaji e domeni di civitani] til ke ol embracas la mineyi, la fabrikerii, la fervoyi, e la navaro. Konkluze, li intencas destruktar la nuntempa socio, quan li asertas esar direktata por altra klaso, e de ta materio konstruktar nova socio, qua esos direktata por la klaso laborista.

Altra-latere, la klaso kapitalista koncieskas pri su e pri la lukto nun facata. Ol ja formacesas ligi ofensiva e defensiva, ed uli de la maxim importanta homi en la naciono preparas duktar ol asaltar socialismo.

La questiono on devas solvar ne esas pri Malthusianismo, nek pri 'projetita efiko,' nek pri etiko. Ol esas questiono pri forteso. Irge qua klaso vinkos, vinkos per superiora forteso; nam la laboristi komencas dicar, quale li dicis a sro Cuniff, 'Damnesez Malthus.' En lia propra menti li ne sancionas durar la lukto individuala por la transvivado di le maxim apta. Quale sro Gompers dicis, li deziras pluso, e pluso, e pluso. La etikala signifiko di la projeto di sro Kidd, ke la nuna generaciono havez min-multo por ke l'efikeso rasal esez jetita aden fora futuro, ne influas lia agado. Li refuzas esar la 'gaya perisanti' tante joyoze deskriptita da Nietzsche.

Restas videsar quante rapide la klaso kapitalista respondos al milit-advoko. De rapideso dependas olua existo, nam se ol sidus ociente, e durus proklamar ke to quo ne devas esar ne povas esar, ol trovus, ke la tekto falas adsur sua kapo. La klaso kapitalista esas la minoritato, ed ne obtenos la majoritato, sen ke ol

haltas la vasta propagado di sua enemiko. La questiono ne plus esas, kad esas o ne esas klas-lukto? La questiono nun esas, quo esos la rezulto dil klas-lukto?

REVOLUCIONO

*“La prezento esas sato por l’ordinara anmi,
Qui, nultempe regardante avane, esas ya
Nur argilo, en qua la pedo-marki di lia epoko
Esas petrigita por sempre.”*

Me recente recevis letro. Ol esis de homulo en Arizona. Ol komencis, ‘Kara Kamarado.’ Ol finis, ‘Tua por la Revoluciono.’ Me respondis a la letro, e mea letro komencis, ‘Kara Kamarado.’ Ol finis, ‘Tua por la Revoluciono.’ En la Unionita Stati esas 400 000 homuli, de homuli ed homini preske 1 000 000, qui komencas lia letri, ‘Kara Kamarado,’ e finigas oli, “Tua por la Revoluciono.’ En Germania esas 3 000 000 homi qui komencas lia letri ‘Kara Kamarado’ e finigas oli ‘Tua por la Revoluciono’; en Francia, 1 000 000 homi; en Austria, 800 000 homi; en Belgia, 300 000 homi; en Italia, 250 000 homi; en Anglia, 100 000 homi; en Suisia, 100 000 homi; en Dania, 55 000 homi; en Suedia, 50 000 homi; en Holando, 40 000 homi; en Hispania, 30 000 homi—omni kamaradi, e revolucionisti.

Olti esas numeri qui igas semblar min granda la grand armei di Napoleon e Xerxes. Ma olti esas numeri ne por vinko e la manteno dil establisita ordino, ma por vinko e revoluciono. Li konstitucas, kande la nomi esas vokita, armeo de 7 000 000 homi, qui, segun la nuna kondicioni, luktas per lia tota forteso por la vinko di la richeso dil mondo e por la tota renverso di existanta socio.

Esis nultempe irgo simila a ca revoluciono dum la historio dil mondo. Esas nulo analoga inter ol e la revoluciono Amerikana o la revoluciono Franca. Ol esas unika, kolosal. Altra revolucioni komparasas ad ol quale asteroidi komparasas al suno. Ol esas unika inter sua sorto, l'unesma mond-revoluciono en mondo di qua la historio esas plena de revolucioni. E ne nur to, nam ol esas l'unesma organizita movado di homi qua divenas mond-movado, limitizata nur da la limiti dil planeto.

Ica revoluciono nesimilesas omna altra revolucioni multa-relate. Ol ne esas sporadika. Ol ne esas flamo di deskontenteso populara, naskanta dum dio e mortanta dum dio. Ol esas plu evoza kam la nuna generaciono. Ol havas historio e tradicioni, e martiro-listo nur min vasta kam la martiro-listo di Kristanismo. Ol anke havas literaturo miriadople plu grandega, plu ciencala, plu erudita kam la literaturo di irg altra revoluciono.

Li nomas su 'kamaradi,' ta homi, kamaradi en la revoluciono socialista. E la vorto ne esas vakua e sensignifika, facita nur en la boko. Ol kunligas homi kom frati, quale homi devas kunligesar qui stacas shultro an shultro sub la reda standardo di revolto. Ta reda standardo, incidente, simbolizas la frateso di homi, e ne simbolizas l'incendio olqua quik ligas su al

reda standardo en la pavoranta mento borgezal. La kamaradeso dil revolucionisti esas vivanta e varma. Ol trapasas limiti geografial, superiras raso-prejudiko, e mem pruvis su plu povoza kam la 4ma-di-juliala, extensita-aglala shovinismo Amerikana di nia pre-avi. La Franca socialista laboristi e la Germana socialista laboristi obliwas Alsacia e Lorraine, e, kande milito minacas, aprobas rezolvi qui deklaras, ke kom laboristi e kamaradi, li ne disputas l'una l'altra. Recente, kande Japonia e Rusia saltis l'una al guturo di l'altra, la revolucionisti di Japonia sendis la sequanta mesajo al revolucionisti di Rusia: 'Kara Kamaradi—Via guvernerio e la nia recente plonjis su aden milito por efektigar lia imperialista tendenci, ma por ni socialisti esas nula limiti, nula raso, nula lando, e nula nacioneso. Ni esas kamaradi, fratuli e fratini, e havas nula motivo luktar. Via enemiki ne esas la Japona homi, ma nia militarismo e t.n. patriotismo. Patriotismo e militarismo esas nia komuna enemiki.'

Dum januaro, 1905, tra Usa la socialisti havis grandeg asembluri por expresar lia simpatio por lia luktanta kamaradi, la revolucionisti di Rusia, e, plu exakte, por furnisar la milit-kaso per kolektar pekunio e sendar ol al Rusa chefi. La fakto di ca advoko por pekunio, e la pronta respondo, e la vortifado ipsa dil advoko, esas remarkinda e praktikala demonstro pri la solidareso internaciona di ca mond-revoluciono: 'Irge quo esus la nemediata rezulti di la nuna revolto en Rusia, la socialista propagado en ta lando recevis de ol impulso sen egalo en la historio di moderna klas-milito. La heroala batalio por libereso luktesas preske ekskluzive dal Rusa klaso laborista sub la direktado intelektala di Rusa socialisti, tale ke ol itere montras la fakto, ke la

klas-koncianta laboristi divenas l'avan-guardo di omna liberiganta movadi di moderna tempi.'

Yen 7 000 000 kamaradi en organizita, internaciona, universala, revolucionala movado. Yen grandega forco homal. On mustas konsiderar ol. Yen povo. Ed yen romantikeso—romantikeso tante kolosala ke ol semblas esar ultre la savo di ordinara mortivi. Ta revolucionisti movesas da granda pasiono. Li havas akuta sento pri yuro personal, multa veneraco por homaro, ma poka veneraco, se irga, por la regno dil mortinti. Li refuzas regnesar dal mortinti. A la mento borgezal, lia nekredemeso pri la regnanta konvencioni dil establisita ordino astonegas. Li ridas desestimante la dolc ideali e kar etiko di socio borgezal. Li intencas destruktar socio borgezal kun la plu-multo de olua dolc ideali e kar etiko, e la maxim importanta de oli esas ti qui grupigas su sub tala nomi quale privata proprieto di kapitalo, transvivado di le maxim apta, e patriotismo—mem patriotismo.

Tal armeo di revoluciono, granda de 7 000 000, esas kozo qua igas regnanti e regnanta klasi pauzar e reflektar. La klamo di ca armeo esas, 'Nul indulgo! Ni deziras to omna quon vi posedas. Ni kontentos ni per nulo min kam to omna quon vi posedas. Ni volas havar en nia manui la povo-reini e la destino dil homaro. Yen nia manui. Li esas forta manui. Ni prenos via guvernerii, via palaci, e via omna purpurizita komforto de vi, e tatempe vi laboros por via pano quale la rurano en la agro o la hungreganta e stuntita komizo en via metropoli. Yen nia manui. Li esas forta manui.'

Do pauzez e reflektez, regnanti e regnanta klasi. Ito esas revoluciono. E, pluse, ta 7 000 000 homi ne esas armeo sur papero. Lia lukto-forteso en la milit-agro

esas 7 000 000. Nuntempe li havas 7 000 000 voti en la civilizita landi dil mondo.

Hiere li ne esis tante forta. Morge li esos mem plu forta. E li esas luktanti. Li amas paco. Li ne timas milito. Li intencas nulo min kam destruktar l'existanta socio kapitalista e posedar la tota mondo. Se la legi di la lando permisas, li paceme luktas taskope, per la elekto-buxo. Se la legi di la lando ne permisas, e se li sufras violenteso, li ipse rekursas a violenteso. Violenteso kontre violenteso. Lia manui esas forta e li ne timas. En Rusia, exemple, esas nula voto. La guvernerio mortigas la revolucionisti. La revolucionisti mortigas l'oficeri dil guvernerio. La revolucionisti opozas legal ocido per asasino.

Nun venas partikulare signifika fazo quan la regnanti devas konsiderar. Me facos ol konkreta. Me esas revolucionisto. Ma me esas pasable mente sana e normala homo. Me parolas, e me *pensas*, pri ta asasineri en Rusia kom 'mea kamaradi.' Quale agas l'omna kamaradi en Amerika, e l'omna 7 000 000 kamaradi en la mondo. Qua valoras organizita, internaciona, revolucionala movado se nia kamaradi ne subtenesas tra la mondo! La valoro esas montrita dal fakto ke ni ya subtenas l'asasinado da nia kamaradi en Rusia. Li ne esas dicipuli di Tolstoi, nek ni. Ni esas revolucionisti.

Nia kamaradi en Rusia formacis to quon li nomizas 'La Luktanta Organizuro.' Ta Luktanta Organizuro akuzis, judiciis, deklaris kulpoza, e kondamnis a morto ula Sipiaguin, Ministro di l'interna aferi. Ye 2ma di aprilo lu fusil-mortigesis en la Palaco Maryinski. Du yari pose la Luktanta Organizuro kondamnis a morto e mortigis altra ministro di l'interna aferi, Von Plehve.

Facinte lo, ol redaktis dokumento, datizita 29 julio 1904, qua prizentis la akuz-punti di lia akuzajo kontre Von Plehve, ed olua responso pri l'asasino. Ta dokumento sendesis a la socialisti dil mondo, e da li esis publikigita omnube en jurnali. La signifiko esas, ne ke la socialisti ne timis publikigar ol, ne ke li audacis facar ol, ma ke li facis ol kom rutino, publikigis ta qua on darfas nomar oficala dokumento dil internaciona movado revolucional.

Olti esas nur lumi sur la revoluciono—yes, ma olti esas anke fakti. E me donas olti al regnanti e la regnanta klasi, ne kom defio, ne por timigar li, ma por ke li konsiderez plu profunde la anmo e naturo di ca mond-revoluciono. La tempo arivas por la revoluciono postular konsidero. Ol kaptas omna lando civilizita en la mondo. Tam rapide kam lando civilizeskas, la revoluciono kaptas ol. Kande la mashino introduktesis aden Japonia, socialismo anke introduktesis. Socialismo marchis aden Filipini shultro an shultro kun la soldati Amerikana. L'eki di la lasta fusilo-pafado apene perisis kande lokala socialisti formacis su en Kuba e Porto-Riko. Multe plu signifkiva esas la fakto, ke ek la omna landi quin la revoluciono kaptis, ol laxigis sua tenado de nula. Kontree, en omna lando olua manuo yarope klozas plu ferme. Kom aktiva movado ol komencis obskure plu kam un generaciono ante nun. En 1867 olua voto-povo en la mondo esis 30 000. En 1871 olua voto kreskis til 100 000. Ne til 1884 ol superiris mi-milion. En 1889, ol superiris milion. Lore ol ganis momento. En 1892, la socialista voto en la mondo esis 1 798 391; en 1893, 2 585 898; en 1895, 3 033 718; en 1898, 4 515 591; en 1902, 5 253 054;

en 1903, 6 285 374; ed en la yaro di nia Lordo 1905 ol superiris sep milion.

E ta revolucion-flamo ne preterpasis sen tushar Usa. En 1888 esis nur 2 068 socialista voti. En 1902, esis 127 713 socialista voti. Ed en 1904, 435 040 socialista voti donesis. Quo ecitis ta flamo? Ne mala tempi. L'unesma quar yari dil XXma yarcento konsideresis prosperanta yari, ma dum ta tempo plu kam 300 000 homi adjuntis su al rangi dil revolucionisti, lansis lia defio al denti di socio borgezal e prenis lia plasi sub la sango-reda standardo. En la stato dil aŭtoro, California, un homo ek dekedu esas konfesita e registrita revolucionisto.

Un kozo mustas esar klare komprenita. To ne esas spontana e konfuza revolto di deskontenta e mizeroza homi—blinda ed instintala retro-salto de doloro. Kontree, la propagado esas intelektal; la movado fondezas sur neceseso ekonomial e konkordas kun evoluciono social; dume la mizeroza homi ne ja revoltas. La revolucionisto ne esas hungreganta e morboza sklavo en bucheyo ye la fundo dil foso social, ma esas, generale, sana, bone nutrita laboristo, qua vidas la bucheyo vartanta lu e lua filii e retro-saltas del decenso. La tre mizeroza homi esas tro febla helpar su. Ma li helpesas, e la dio ne esas fora kande li augmentos la rangi dil revolucionisti.

Altra kozo mustas esar klare komprenita. Malgre la fakto ke mez-klasala homi e profesionala homi interesas su pri la movado, tamen ol esas certe revolto dil klaso laborista. La laboristi dil mondo, kom klaso, luktas kontre la kapitalisti dil mondo, kom klaso. La t.n. granda mez-klaso esas kreskanta anomalajo en la sociala lukto. Ol esas mortanta klaso (malgre ruzoza

statistikisti), ed olua misiono historiala kom bufro inter la klasi kapitalista e laborista esas preske parfinita. Poko restas por ol ma lamentar dum ke ol pasas aden nuleso, ed ol ja komencas lamentar per toni Populista e Jefferson-Demokrata. La lukto komencas. La revoluciono esas nun hike, ed esas la laboristi dil mondo qui revoltas.

Komprenende, la questiono venas: Pro quo? Nula kaprico dil spirito genitas mond-revoluciono. Kaprico ne kontributas ad unanimeso. Mustas esar profunda kauzo por incitar 7 000 000 homi ad una mento, igar li forjetar fideleso a dei borgezal e fideleso a tam bona qualeso kam patriotismo. Esas multa akuz-punti per qui la revolucionisti akuzas la klaso kapitalista, ma nun nur un bezonesas deklaresar. Ed ol esas punto a qua kapitalo nultempe respondis e nultempe povas responder.

La klaso kapitalista direktis socio, e sua direktado faliis. Ol ne faliis nur per sua direktado, ma ol faliis deplorinde, desnoble, hororinde. La klaso kapitalista havis tala oportunajo quale nul antee regnanta klaso havis dum la historio dil mondo. Ol desengajis su del regno dil old aristokrataro feudal e facis moderna socio. Ol dominacis materio, organizis la viv-mashinaro, posibiligis bonega ero por la homaro, en qua nula kreuro bezonus kriad laute pro ke ol ne havas sato por manjar, ed en qua por omna puero esus oportunajo por edukado, por levar su intelektale e spiritale. Materio dominacita, e la viv-mashinaro organizita, to omna esis posibla. Yen l'oportunajo, donita dal Deo, e la klaso kapitalista faliis. Ol esis blinda ed avara. Ol babilis pri dolc ideali e kar etiko, frotis sua okuli ne unfoye, tote ne cesis sua avareso, e

krulis pro falio nur tam enorma kam l'oportunajo quan ol ne atencis.

Ma to omna esas quale tanta araneo-teli al mento borgezal. Quale ol esis antee blinda, ol esas nun blinda e povas nek vidar nek komprenar. Nu, do deklarez la akuzo plu klare, per vorti forta ed evidenta. Komence, konsiderez la kavernano. Lu esis tre simpla kreuro. Lua kapo inklinis quale to di orangutano e lu havis nur poka plusa intelekto. Lu habitis enemikala cirkumajo, viktimo di omna sorti di feroce enti. Lu havis nek inventuri nek artifici. Lua efiko naturala por ganar nutrivo esis, ni dicez, grado 1. Lu ne mem kultivis la sulo. Per lua efiko naturala de grado 1, lu forkombatis sua karnivor enemiki e ganis por su nutraji e shirmivo. Lu komprenende facis to omna, o lu ne plumultigis e disemis su tra la tero e sendis sua decendantaro, generacionope, divenar mem vu e me.

La kavernano, kun sua efiko naturala de grado 1, ganis sato por manjar maxim ofte, e nula kavernano hungris omnatempe. Anke lu vivis sanoze en la fresh aero, flanis e repozis, e trovis multa tempo por exercar sua imaginado ed inventar dei. To esas, lu ne mustis laborar dum la tota vekanta instanti por ganar sato por manjar. La filio dil kavernano (to esas vera por la filii di omna populi sovaja) havis puereso, e to esis felica puereso relate pleado e developado.

E nun, quale standas la moderna homo? Regardez Usa, la maxim prosperoza e maxim instruktata lando en la mondo. En Usa esas 10 000 000 homi qui vivas en povreso. Per povreso on volas dicar ta vivo-stando en qua, pro manko de nutraji ed adekvata shirmivo, la baza normo di labor-efiko ne povas mantenesar. En Usa esas 10 000 000 homi qui ne havas sato por manjar.

En Usa, pro ke li ne havas sato por manjar, esas 10 000 000 homi qui ne povas tenar forteso normal en lia korpi. To esas, ta 10 000 000 homi perisas, mortas, korpo ed anmo, pro ke li ne havas sato por manjar. Tra la tota larja, prosperoza, instruktata lando esas homuli, homini, e pueri qui vivas mizeroze. En omna urbegi, ube li segregacesas en povra quarteri nomata 'ghetto'-i, centamili e milioni, lia mizeri divenas bestialeso. Nula kavernano hungregis tam kronike kam ti hungregas, dormis tam malege kam ti dormas, ulcereskis per putreso e morbo quale ti ulcereskas, nek laboregis tam ardue e tante longa hori kam ti laboregas.

En Chicago esas homino qua laboregis 60 hori omnasemane. El esis vesto-laboristo. El sutis butoni adsur vesti. Inter la vesto-laboristi Italiana di Chicago la mezvalora omnasemana salario dil vesto-laboristi esas 90 centimi, ma li laboras omna semano dum la yaro. La mezvalora omnasemana salario dil pantalono-finigisto esas \$1,31, e la mezvalora numero di semani dum qui lu laboras esas 27,85. La mezvalora yar-salario dil vesto-laboristo esas \$37,00, dil pantalono-finigisto, \$42,41. Tala salarii signifikas, ke la pueri havas nula puereso, bestiala vivado, e hungrego por omni.

Diferante del kavernano, la moderna homo ne povas ganar nutraji e shirmivo irgakande lu deziras laborar por oli. Moderna homo mustas unesme trovar laboro, e lu ofte ne sucesas. Lore mizero akuteskas. Ta akuta mizero esas raportita diale en la jurnalni. Me citas kelki de la nekontebla exempli.

'En l'Urbo New York habitis homino, Mary Mead. El havis tri filii: Mary evis un yaro; Johanna evis du yari; Alice evis quar yari.

Elua spozulo povis trovar nula laboro. Li hungregis. Li eviktesis del chambro ye 160 Steuben Strado. Mary Mead strangulis sua infanto, Mary evanta un yaro; strangulis Alice evanta quar yari; faliis strangular Johanna evanta du yari, e pose ipse drinkis veneno. Dicis la patro al policisti: “Sencesa povreso dementeskis el. Ni lojis ye 160 Steuben Strado til semano ante nun, kande ni es desposedigita. Me trovis nula laboro. Me mem ne povis ganar sato por pozar nutraĵi aden nia boki. L’infanti maladeskis e febleskis. Mea spozino ploris preske omnatempe.’

‘Tante charjegata esas la Ministerio di Karitati da dekamili de solliciti di homi sen laboro, ke ol ne povas traktar la situeso.’ — *New York Komercal*, 11 januaro 1905.

En dila jurnalo, pro ke lu ne povis trovar laboro por ganar nutrivaro, la moderna homo reklamas tale lo sequanta:

‘Yunulo, bone edukita, ne povas obtenar employeso, vendos a mediko e bakteriologiisto por experimental skopi la omna yuro ed akto di proprieto a sua korpo. Sendez adreso por preco, al post-buxo 3466, *Examinero*.’

‘Frank A. Mallin iris al centrala policstaciono merkurdie nokte e demandis esar

enkarcerigita pro akuzo pri vagado. Lu dicis, ke lu tante longatempe facis sensucesoza serchado por laboro, ke lu certe esas vagadanto. Omnakaze, lu tante hungris ke lu mustas nutresar. Polico-Judiciero Graham kondamnis lu a karcero por nonadek dii.’ — *San Francisco Examiner*.

En chambro en la Soto-Domo, 32 Quaresma Strado, San Francisco, trovesis la korpo di W. G. Robbins. Lu engajabis la gaso-fluo. Anke on trovis lua personala jurnalo, de qua venas la sequanta ekstraktaji:

‘3 marto. —Nul oportunaĵo gani irgo hie. Quon facor?

‘7 marto. —Ne ja povas trovi irgo.

‘8 marto. —Vivas per pastoj por kin centimoj diale.

‘9 marto. —Mea lasta moneto uzata por chambro-precio.

‘10 marto. —Deo helpez me. Havas nur kin centimoj restanta. Povas trovi nula laboro. Quo sequos? Hungrego od—? Canokte me spensis mea lasta kin centimoj. Quon facar? Ka mendikar, furtar, o mortar? Me nultempe furtis, mendikis, od hungregis dum mea tota kinadek jaroj vivanta, ma nun me esas ye la bordo—morto semblas esar la nura refuĝejo.

‘11 marto. —Malada dum la tota dio —
brulanta febro posdimeze. Havis nulo por
manjar hodie o depos dimezo hiere. Mea
kapo, mea kapo. Adio, omni.’

Quale standas la filio dil moderna homo en ca maxim prosperoza de omna landi? En l’Urbo New York 50 000 pueri iras hungrante a skolo omnamatine. Del sama urbo ye 12 januaro, jurnal-depesho sendesis tra la lando pri kazo raportita da Dro A. E. Daniel, dil New York Maladeyo por Homini e Pueri. La kazo esis pri infanto evanta dek-e-ok monati qua ganis per sua laboro 50 centimi semane en domegachala laboregeyo.

‘Sur amaso de shifoni en chambro sen mobli e koldega, sro Mary Gallin, mortinta pro hungrego, kun magrega infanto evanta quar monati qua ploras an elua sino, trovesis camatine ye 513 Mirto Avenuo, Brooklyn, da Policisto McConnon del Staciono an Flushing Avenuo. Jacante kune por varmeso en altra parto dil chambro esis la patro, James Gallin, e tri pueri qui evas de du til ok yari. La pueri regardegis la policisto quale devorema animalo regardas on. Li esis hungreganta, ed esis nula traco di nutrajo en lia senkomforta hemo.’ —*New York Journalo*, 2 januaro 1902.

En Usa 80 000 pueri laboregas en nur la texuro-fabrikerii. En la sudala regiono li laboras dek-e-du hori diale. Li nultempe vidas la di-lumo. Ti qui laboras

nokte dormas dum ke la suno varsas sua vivigeso e varmeso adsur la mondo, e ti qui laboras jorne stacas ye la mashini ante jornesko e retroiras a lia mizerosa domachi, t.n. 'hemi', pos noktesko. Multi recevas ne plus kam dek centimi diale. Esas infanti qui laboras por kin o sis centimi diale. Ti qui laboras nokte ofte vekigesas per kold aquo jetita aden lia vizaji. Esas pueri evanta sis yari qui ja laborabis nokte dum dek-e-un monati. Kande li maladeskas, e ne povas levar su de lia liti por irar laborar, esas homi employata irar per kavali de domo a domo e flatar o tiranesar, ke li levez su ed irar por laborar. Dek pro cent de li akquiras tuberkloso. Li omna esas febla ruini, tordita, stuntita en mento e korpo. Elbert Hubbard dicas pri la puer-laboristi dil sudala koton-fabrikerii:—

‘Me pensis elevar un de la mikra laboristi por konstatar lua pezo. Quik tra lua 35 funti de pelo ed osti kuris pavoro-tremo, e lu luktis movar avane por ligar ruptita filo. Me atraktis lua atenco per tusho, ed ofris a lu arjenta moneto. Lu regardis me taceme de vizajo qua forsan apartenus ad homo evanta sisadek yari, ol esis tante rugoza, tense pala, plena de doloro. Lu ne extensis manuo por la moneto—lu ne konocis ol. Esis dek-e-dui de tala pueri en ta fabrikerio. Mediko kun me dicis, ke li omna mortabos probable ante du yari, e lia plasi prenota da altri—esas sempre abundo. Pulmonito mortigas la plu multi ek li. Lia sistemi esas preparata por morbo, ed ol venante, esas nula sanesko—nula respondo. Medicino simple ne agas—

naturu esas flogita, batita, deskurajigita, e la puero sinkas aden stuporo e mortas.’

Tale standas la moderna homo e la filio dil moderna homo en Usa, la maxim prosperoza ed instruktata de omna landi en la mondo. Memorez ke l’exempli ofrita esas nur exempli, ma li povas esar plumultigita miriadople. Anke memorez, ke to quo esas vera en Usa esas vera en la tota mondo civilizita. Tala mizero ne existis inter la kavernani. Do, quo eventis? Ka l’enemikala cirkumajo dil kavernano divenis plu enemikala por lua decendantaro? Ka la natural efiko de grado 1 dil kavernano por ganar nutraji e shirmivo diminutis en moderna homo a duimo o quarimo?

Kontree, l’enemikala cirkumajo dil kavernano destruktosis. Por moderna homo ol ne plus existas. Omna enemiki karnivora, la diala minaci di plu yuna mondo, esas mortigita. Multa speci raptanta esas extingita. Hike ed ibe, en loki izolita, ankore restas kelka feroc enemiki dil homi. Ma li tote ne minacas la homaro. La moderna homo, deziranta amuzo e chanjo, iras al izolita loki dil mondo por chasar. Anke, dum ne-okupata tempi, lu lamentas regretoze ke la ‘granda chasaji’ forpasas, quin lu savas kurtatempe desaparos del mondo.

Ne depos la dii dil kavernano diminutis l’efiko dil homo por ganar nutrajo e shirmivo. Ol kreskis milope. Depos la dio dil kavernano, materio esas dominacita. La sekreti di materio deskovresis. Olua legi esis formuligita. Bonega artifici esis facita, e marveloz inventuri, qui omna tendencas augmentar grandege l’efiko naturala dil homo de grado 1 en omna nutraj- e

shirmivo-gananta esforco, en agrokultivado, minado, fabrikado, transportado, e komunikado.

Del kavernano til la manu-laboristi di tri generacioni ante nun, l'augmento di efiko por ganar nutraĵo e shirmivo esis tre granda. Ma nuntempe, da mashinaro, l'efiko dil manu-laboristo di tri generacioni ante nun esas anke multoble augmentita. Antee bezonesas 200 hori de hom-laboro por pozar 100 tuni de erco en fervoyo-vagono. Nuntempe, helpata da mashinaro, nur du hori de hom-laboro bezonesas por facar la sama tasko. La Usona Ofico di Laboro responsas la sequanta tabelo, qua montras la kompare recenta augmentado dil efiko di nutraj- e shirmivo-ganado dil homaro:

	Mashino-hori	Manu-hori
Hordeo (100 busheli)	9	211
Maizo (50 busheli senbruigita, stipi, brami, e folii tranchita kom forejo)	34	228
Aveno (160 busheli)	28	265
Fruento (60 busheli)	7	160
Charjanta erco (charjar vagoni per 100 tuni)	2	200
Descharjanta karbono (transferar 200 tuni de kanal-bateli a kofri fora de 400 futi)	20	240
Forki (50 forki, 12-incha denti)	12	200
Plugili (1 sulflanka plugilo, querka timoni e mancho)	3	118

Segun la sam autoritato, sub la maxim bona kondicioni por organizar agrokultivado, laboro povas produktar 20 busheli de frumento po 66 centimi, od 1

bushelo po 3-1/3 centimi. To esis facita ye 'bonanza'-farmo havanta 4 500 hektari en Kalifornia, ed esis la mezvalora kusto dil tota produkturo dil farmo. Sro Carroll D. Wright [Rait] dicas, ke nuntempe 4 500 000 homi, helpata da mashini, produktas tam multa produkturo kam bezonesus laboro di 40 000 000 produktanta per manui. Profesoro Herzog, Austriano, dicas ke 5 000 000 homi kun la nuntempa mashinaro, employata en sociale utila laboro, povus provizar popolo de 20 000 000 per omna necesaji e luxajeti di vivo laborante 1-1/2 hori diale.

Esante tale, materio dominacita, l'efiko di homi por ganar nutrajo e shirmivo augmentita milople plu kam to dil kavernano, pro quo milioni de moderna homi vivas plu mizeroze kam vivis la kavernano? Lo esas la questiono questionata dal revolucionisto, e lu demandas ol de la direktanta klaso, la klaso kapitalista. La klaso kapitalista ne respondas. La klaso kapitalista ne povas responder.

Se l'efiko dil moderna homo por ganar nutrajo e shirmivo esas milople plu granda kam to dil kavernano, nu, pro quo esas en Usa nuntempe 10 000 000 homi qui ne esas decante shirmata e sate nutrata? Se la filio dil kavernano ne bezonis laborar, pro quo nun en Usa esas 80 000 pueri qui laboras til morto en nur la texuro-fabrikerii? Se la filio dil kavernano ne bezonis laborar, pro quo nun en Usa esas 1 752 187 puer-laboristi?

To esas reala punto en la akuzo. La klaso kapitalista misdirektis, nuntempe misdirektas. En l'Urbo New York 50 000 pueri iras hungrante a skolo, ed en l'Urbo New York esas 1 320 milionieri. La punto, tamen, ne esas ke la majoritato dil homaro esas mizeroza pro la

richaji quan la klaso kapitalista prenas por su ipsa. Tote ne. La punto advere esas, ke la majoritato dil homaro esas mizeroza, ne pro ke mankas a li richaji forprenita dal klaso kapitalista, *ma pro ke mankas a li richaji nultempe kreita*. Ta richaji nultempe kreesis pro ke la klaso kapitalista direktis tro disipante e neracionoze. La klaso kapitalista, blind ed avara, demente sizante, ne nur ganis maxim bone per sua direktado, ma ganis maxim male. Ol esas direktado enorme disipanta.

Konsiderante la resursi naturala dil mondo, la mashini ja inventita, racionoza organizado di produktado e distributado, ed egale racionoza eliminado de disipo, la korpo-kapabla laboristi ne bezonus laborar plu kam du o tri hori diale por nutrar omni, vestizar omni, lojigar omni, edukar omni, e donar equitatoza porciono de luxajeti ad omni. Ne plus esus indijo material e mizera, pueri ne plus laborus til morto, homuli ed homini ed pueri ne plus vivus quale bestii e mortus quale bestii. Ne nur esus materio dominacata, ma la mashino esus dominacata. Ye tala dio, stimulivo esus plu bona e plu nobla kam la nuntempa stimulivo, qua esas la stimulivo dil stomako. Nula homulo, homino, o puero esus koaktita agar pro vakua stomako. Kontree, li koaktesus agar quale puero en espelado-konkurso koaktesas agar, quale pueri ludas, quale ciencisti formuligas legi, quale inventeri aplikas ta legi, quale artisti e skultisti piktas pikturi e formacas argilo, quale poeti e politikisti servas la homaro per kantado e stat-politiko. La spiritala, intelektala, ed artala levado sequonta de tala socio-stando esus imensa. La tota mondumo saltus adsupre kom forta ondeggo.

To esis l'oportunajo donita al klaso kapitalista. Nur min blindeso en olu, min avareso, e racionoza direktado, esis necesa. Bonega ero esis posibla por la homaro. Ma la klaso kapitalista faliis. Ol facis bucheyo ek civilizuro. E la klaso kapitalista ne povas deklaras su inocenta. Ol konocis l'oportunajo. Olua saji informis olu pri l'oportunajo, olua eruditi ed olua ciencisti informis ol pri l'oportunajo. To omna quan li dicis hodie restas en la libri, tanta damnanta pruvi kontre ol. Ol ne askoltis. Ol esis tro avara. Ol levis su (quale ol nuntempe levas su), senshame, en nia legifala hali, e deklaris, ke profiti esas neposibla sen la laborego di pueri ed infanti. Ol dormigis sua koncienco per babilado pri dolc ideali e kar etiko, e permissis, ke la sufrado e mizero dil homaro durez e kreskez. Sume, la klaso kapitalista faliis profitar per l'oportunajo.

Ma l'oportunajo ankore restas. La klaso kapitalista esis probita e trovesis mankar. Restas la klaso laborista probar e trovar quale ol povas uzar ta oportunajo. 'Ma la klaso laborista ne povas,' dicas la klaso kapitalista. 'Quon vi savas pri ol?' replikas la klaso laborista. 'Ke vi faliis ne garantias ke ni falios. Pluse, ni ya probos, omnakaze. Sep milion de ni dicas lo. Quale vi respondas?'

E quon povas la klaso kapitalista dicar? Supozez la nekapableso dil klaso laborista. Supozez ke la akuzo e l'argumento dil revolucionisti eroras. La 7 000 000 revolucionisti restas. Lia existo esas fakto. Lia skopo destruktar la nuntempa socio esas fakto, anke lia skopo posedar la mondo ed olua richeso e mashinaro e guvernerii. Pluse, esas fakto ke la klaso laborista esas enorme plu granda kam la klaso kapitalista.

La revoluciono esas revoluciono dil klaso laborista. Quale povas la klaso kapitalista, la minoritato, haltar la revolucion-ondo? Quon ol havas ofrar? Quon ol ofras? Employant-asociuri, inhib-imperi, civila procesi por spoliar la kasi dil labor-sindikati, bruise e komploto por l'apertita laboreyo, akra e senshama rezistado kontre la ok-hora labor-dio, forta esforci por vinkar omna reformi pri puer-laboro, konkusio en omna urbala konsilantaro, forta koluzionantaro e suborneso en omna legifantari por komprar legifuri kapitalista, bayoneti, paf-mashini, asociuri di polistici, profesionala strik-ruptanti, ed armizita Pinkerton-gardi—ti esas quin la klaso kapitalista amasigas avan la revolucion-ondo, por, advere, haltigar ol.

La klaso kapitalista esas nuntempe tam blinda pri la minaco dil revoluciono kam ol esis blind antee pri sua propra oportuno donita dal Deo. Ol ne povas vidar quante neferma esas sua situeso, ne povas komprenar la povo e l'auguro dil revoluciono. Ol iras tranquile, babilas pri dolc ideali e kar etiko, e luktas sordide por materiala profiti.

Nula renversita regnanto o klaso pasinta konsideris ta revoluciono qua renversis ol, e tale esas nuntempe la klaso kapitalista. Vice inter-konsento, vice plulongigar sua vivo per konciliar e per forigar kelki de la plu sever opresi del klaso laborista, ol opozas la klaso laborista, koaktas la klaso laborista revoltar. Omna recenta ruptita striko, omna legale spoliita kaso di labor-sindikato, omna klozita laboreyo qua divenigesas apertita laboreyo, sendas la membri tale domajita dil klaso laborista a socialismo per centi e mili. Montrez a laboristo ke lua sindikato falias, e lu divenas revolucionisto. Ruptez striko per inhib-impero o

bankrotigar sindikato per civila proceso, e la domajita laboristi askoltas la siren-kansono dil socialisto e li esas por sempre perdita da la partisi politikal-kapitalista.

Antagonismo nultempe lulis revoluciono, ed antagonismo esas preske omno quon la klaso kapitalista ofras. Vere, ol ofras kelka antiqua idei qui esis tre efikiva dum pasinta tempi, ma olqui ne plus esas efikiva. Libereso simbolizita da la 4ma di julio segun la Deklaro pri Nedependeso e dil Franca Enciklopediisti esas apene apta nuntempe. Ol ne esas atraktiva al laboristo qua havis sua kapo frapita da policisto-bastono, sua sindikat-kaso bankrotigita da judicio, o qua perdis sua laboro pro labor-sparema inventuro. E la Konstituco di Usa ne semblas tante glorioza e konstitucal a laboristo qua experiencis la karcero e la deporto nekonstitucala de Colorado. E la sentimentis di ta partikulara laboristo ne esas kalmigita da lektar en la jurnali, ke e la karcero e la deporto esis ecelante yusta, legala, e konstitucal. ‘Al Inferno, do, sendez la Konstituco!’ dicas lu, ed altra revolucionisto esas facita—dal klaso kapitalista.

Sume, tante blind esas la klaso kapitalista ke ol facas nulo por plulongigar sua vivo, dum ke ol facas omno por plukurtigar ol. La klaso kapitalista ofras nulo pura, nobla, e vivanta. La revolucionisti ofras omno pura, nobla, e vivanta. Li ofras servado, ne-egoismo, susakrifiko, martirigo—ta kozi qui incitas l’imaginado dil populo, qui tushas lia kordii per la fervoro qua genitesas ek l’impulso a lo bona e qua esas esence religiala en sua naturo.

Ma la revolucionisti esas nun varmega, nun kolda. Li ofras fakti e statistiki, ekonomiko ed argumenti

ciencal. Se la laboristo esas nur egoista, la revolucionisti montras, matematikale montras, ke lua stando esos plubonigita dal revoluciono. Se la laboristo esas plu bona tipo, movita da impulsi a justa konduto, se lu havas anmo e spirito, la revolucionisti ofras a lu la kozi di l'anmo e di la spirito, la grandega kozi quin on ne povas evaluesar per dolari e centimi, nek opresesar da dolari e centimi. La revolucionisti krias pri la maleso e neyusteso, e predikas yusteso. E, maxim forte, lu kantas l'eterna kansono di homala libereso—kansono di omna landi e di omna lingui e di omna tempi.

Kelka membri dil klaso kapitalista vidas la revoluciono. La plu-multo esas tro nulsavanta, e multi tro timas por regardar ol. To esas la sam olda historio di omna perisanta klaso regnanta dum la historio dil mondo. Grosa pro povo e posedo, ebria pro suceso, e moligita pro saturo e pro ceso di lukto, li similesas la abeluli qui amasigas su cirkum la miel-kuvegi kande la laborant abeli saltas adsur li por finigar lia ronda existo.

Prezidanto [Teodor] Roosevelt neprecize vidas la revoluciono, timas ol, e retrosaltas de vidir ol. Quale lu dicas: 'Precipue, ni mustas memorar, ke irga sorto di klas-rankoro en la mondo politikal esas, se posible, mem plu maligna, mem plu destruktiva a la nacionala prospero, kam rankoro sektala, rasala, o religiala.'

Klas-enemikeso en la mondo politikal, asertas Prezidanto Roosevelt, esas maligna. Ma klas-enemikeso en la mondo politikal esas la predikajo dil revolucionisti. 'Durez la klas-milito en la mondo industrial,' li dicas, 'ma extensez la klas-milito al mondo politikal.' Quale dicas lia chefo, Eugene V.

Debs: 'Relate ca luktado, esas nula bona kapitalisto e nula mala laboristo. Omna kapitalisto esas vua enemiko ed omna laboristo esas vua amiko.'

Yen klas-enemikeso impetuoza en la mondo politikal. E yen revoluciono. En 1888 esis nur 2 000 revolucionisti de ta tipo en Usa; en 1900 esis 127 000 revolucionisti; en 1904, 435 000 revolucionisti. Maligneso del sorto definitiva da Prezidanto Roosevelt evidente prosperas e kreskas en Usa. Komprenende, por ke esas la revoluciono qua prosperas e kreskas.

Hike ed ibe membro dil klaso kapitalista klare vidas la revoluciono, e krias avertito. Ma lua klaso ne askoltas. Prezidanto Eliot de Harvard donis tala krio: 'Me koaktesas kredar, ke esas nun danjero de socialismo nultempe antee tante proxim en Amerika en tante danjeroza formo, pro ke nultempe antee tante proxim en tale organizita formo. La danjero esas ke la socialisti ganus direkto dil labor-sindikati.' E la employanti kapitalista, vice askoltar la averti, perfektigas lia strikruptanta organizuro e sempre plu forte kombinas por asaltar generale ta kozo maxim kara a labor-sindikati,—la klozita laboreyo. Segun quante sucesas ica asalto, exakte tante la klaso kapitalista plukurtigas olua vivo. Esas l'olda, olda historio multfoya. L'ebria abeluli ankore avare amasigas su cirkum la miel-kuvegi.

Posible un de la maxim amuziva spektakli nuntempe esas la posturo dil jurnalaro Amerikana koram la revoluciono. To esas anke spektaklo patetika. Ol koaktas la spektanto konocar vera perdajo di fiereso pri sua speco. Pronunco dogmatale del boko di nulsaveso forsan ridigas la dei, ma devas plorigar homi. E l'Amerikana redakteri (generale) esas tante solena pri ol! L'olda 'partigez ol,' 'homi-*ne*-naskas-

libere-ed-egale' propozi enuncesas grave e saje, quale vorti blanke varmega e nova del forjeyo di sajeso homal. Lia febla vapori montras nulo plu saja kam la kompreno di skolano pri la naturo dil revoluciono. Pariziti ipsa dil klaso kapitalista qui servas la klaso kapitalista per formar la publik opiniono, li anke ebrie amasigas su cirkum la miel-kuvegi.

Komprenende, to esas vera pri nur la granda majoritato di redakteri Amerikana. Dicar ke to esas vera pri li omna esus jetar tro granda reprocho al speco homal. Anke to esus nevera, nam hike ed ibe kelkafoye redaktero ya klare vidas—e takaze, regnata da stomako-motivo, lu kustumale timas dicar to quon lu pensas pri ol. Relate la fakti dil cienco e la sociologio dil revoluciono, la ordinara redaktero esas tarda de cirkume un generaciono. Lu esas intelektale ociema, aceptas nula fakti til ke oli aceptesas dal majoritato, ed esas fiera pri sua konservemeso. Lu esas instinctive optimisto, inklinita kredar ke to quo devas esar, esas. La revolucionisti renunciis to longatempe ante nun, e kredas, ne ke to quo devas esar, esas, ma ke to quo esas, esas, e ke ol forsan ne esas to quo devas esar.

De tempo a tempo, frotante vigoroze sua okuli, redaktero subite videtas la revoluciono ed iruptas en naiva parolemeso, quale, exemple, ta qua skribis lo sequanta en la *Chicago Kroniko*: 'Socialisti Amerikana esas revolucionisti. Li savas ke li esas revolucionisti. Esas bona tempo ke altri konopez ta fakto.' Blanke varmega, tote nova deskovro, e lu procedis kriar del tekti ke ni advere esas revolucionisti. Nu, to esas exakte quon ni facis dum multa yari—kriis del tekti ke ni esas revolucionisti, haltigez ni qui povas.

La tempo esez pasinta por la posturo mental: 'Revoluciono esas malega. Sioro, esas nula revoluciono.' Simile, la tempo esez pasinta por ta altra familiara posturo: 'Socialismo esas sklaveso. Sioro, ol nultempe esos.' Esas ne plus questiono pri dialektiko, teorii, e revii. Nula questiono restas. La revoluciono esas fakto. Ol esas nun hike. Sep milion revolucionisti, organizita, laboranta diale e nokte, predikas la revoluciono—ta pasionoza evangelio, la Frateso dil Homaro. Ol esas ne nur sango-kalma propagado ekonomial, ma esas esence propagado religial havanta en ol la fervoro di Paulo e Kristo. La klaso kapitalista esas akuzita. Ol faliis per sua direktado ed olua direkto esos forprenita. Sep milion laboristi dicas, ke li igos la restajo del laborista klaso adjuntar su kun li e prenos la direkto. La revoluciono esas hike, nun. Haltigez ol qua povas.

QUALE ME DIVENIS SOCIALISTO

Esas tre yusta dicar, ke me divenis socialisto per maniero kelke simila al maniero per qua la Teutona pagani divenis Kristani—ol esis batita aden me. Me ne nur ne serchis Socialismo lor mea konverto, ma luktis kontre ol. Me esis tre yuna e sen-experiencoza, ne savis multo, e quankam me ne mem audabis pri skolo nomita ‘Individualismo,’ me totkordie kantis peano pri la fortuli.

To esis pro ke me ipsa esis forta. Per ‘forta’ me volas dicar, ke me havis bona saneso e harda muskuli, ti amba posedaji facile explikesis. Me habitabis dum infanteso ye ‘ranch’-i en California, dum puereso vendabis jurnali en la stradi di sana urbo westal, ed habitabis dum yuneso sur la ozon-charjata aqui dil bayo di San Francisko e l’oceano Pacifika. Me amis vivo en libera aero, e me laboregis libere la maxim desfacila sorti de laboro. Lernante nula mestiero, ma driftante de laboro a laboro, me regardis la mondo e trovis ol bona, omno. Me repetas, ta optimismo esis pro ke me esis sana e forta, anoyata da nek dolori nek feblesi, nultempe refuzita dal patrono pro ke me ne aspektis en

bona stando, sempre kapabla obtenar laboro kom maristo, shovelagante karbono, o manu-laboro de ula sorto.

E pro to, exultante pri mea yuna vivo, kapabla konkurencar en laboro o lukto, me esis fervoroza individualisto. To esis tre natural. Me esis vinkero. Pro ke me nomizis la ludo, quale me vidis ol ludita, od opinionis ke me vidis ol ludita, tre propra ludo por VIRI. Esar VIRO esis skribar viro per granda mayuskuli sur mea kordio. Aventurar quale viro, e luktar quale viro, e laborar quale viro (mem po salario di puero)—esis to quo povis enirar me e sizar me quale nulo altra. E me regardis avane longa perspektivaji di nuboz a senlimitizita futuro, en qui, ludante to quon me konceptis esar ludo di viri, me duos irar kun ne-exhaustebla saneso, sen accidenti, e kun muskuli sempre vigoroza. Quale me dicas, ta futuro havis nula fino. Me povis vidar me nur furianta tra senfina vivo quale un de la *blonda bestii* di Nietzsche, vagante sensuale e vinkante per pura superioreso e forteso.

Relate la desfortunozi, la maladi, e la doloranti, ed oldi, e le kripligita, me konfesas, ke me preske nule pensis pri li, ecepte ke me neprecize opinionis ke li, ekskluzante accidenti, povus esar tam bona kam me, se li fortege dezirus ol, e povus laborar tam bone. Kad accidenti? Nu, li simbolizis FATO, anke espelita per mayuskuli, ed on ne evitez FATO. Napoleon havabis acidente che Waterloo, ma to ne reprenis mea deziro esar altra e plu recenta Napoleon. Pluse, l'optimismo, genetita de stomako qua povis digestar anciena ferpeci e de korpo qua prosperis per privaci, ne permissis ke me konsiderez accidenti mem fore relatar mea glorioza persono.

Me esperas klarigir, ke me esis fiero esar un de la forta nobeluli di Naturo. La digneso di laboro esis segun me la maxim remarkinda kozo en la mondo. Sen lektir Carlyle, o Kipling, me formuligis evangelio pri laboro qua eklipsis la lia. Laboro esis omno. Ol esis santigo e salveso. Mea fiereso pri harda labor-dio bone facita forsan esas nekonceptebla da vu. Ol esas preske nekonceptebla da me, nun regardante ol. Me esis tam fidela salario-sklavo kam kapitalisto ultempe explotis. Evitar laboro o fingar maladeso a la homo qua pagis mea salario esis peko, unesme, kontre me ipsa, e duesme, kontre lu. Me konsideris to kom krimino inferiora nur a trahizo e preske tam mala.

Kurte, mea joyoza individualismo dominacesis dal ortodox etiko borgezal. Me lektis la jurnali borgezal, askoltis la predikeri borgezal, e kriis pro la sonora insipidaji dil politikisti borgezal. E me ne dubitas, ke se altra eventoj ne chanjabis mea vivo, me evolucionabus a profesionala strik-ruptero, (un de la heroj Amerikana di Prezidanto Eliot), ed havabus mea kapo e mea gano-povo nerevokeble ruptita da bastonego en la manui di militema labor-sindikato.

Lor ta tempo, rivenante de voyajo de sep monatoj avan la masto, ed evanta dekeok jaroj, me decidis esar vagero. Per bielo e blinda bagaj-vagoni me voyajis del vasta Westo, ube viri grande saltis e la laboro serchis la homo, al troe plena labor-centro dil Esto, ube viri esis terpometi e chasis laboro tam avide posible. E per ta *blonde bestial* aventuro me trovis, ke me regardis vivo de nova e tote diferanta vidpunto. Me falabis del proletario aden to quon sociologiistoj juas nomizar la 'submersita dekimo,' e me tresajis pro deskovrar la maniero per qua ta submersita dekimo rekrutesas.

Me trovis ibe omna sorti de homi, multi de qui esis antee tam bona kam me e tante *blonde bestial*; maristi, soldati, laboristi, omni mizeroza e deformita e tordita da laborego ed privaco ed acidento, e forjetita da lia mastri quale tante multa olda kavali. Me batis la dopa pordi e mendikis en la stradi kun li, o tremis pro koldeso kun li en vagoni ed urbo-parki, askoltis dume la viv-historii qui komencabis sub auspici tam bona kam la mea, e qui finabis ibe avan mea okuli en bucheyo ye la fundo dil Foso Social.

Ed askoltante, mea cerebro komencis laborar. La muliero dil stradi e la viro dil pluvo-kanaletto venis tre proxim me. Me vidis la pikturo dil Foso Sociala tam intense kam se ol esus advera kozo, e ye la fundo dil Foso me vidis li, me ipsa super li, ne fore, pendante de la glitigiva muro per pura forteso e sudoro. E me konfesas, ke teroro sizis me. Quo eventos kande mea forteso falios? kande me esos nekapabla laborar egale kun la forta viri qui esas nun nenaskint infanti? Ed ibe e lore me juris granda juro. Ol esis quale ico: *Mea omna dii me forte laboris per mea korpo, e quante multa dii me laboris, tante multe me esas plu proxim la fundo dil Foso. Me klimos ek la Foso, ma ne per la muskuli di mea korpo me klimos ek ol. Me facos ne plus forta laboro, e la Deo frapez me til morto se me facas dum plusa dio forta laboro per mea korpo, plu kam necesesas.* E depos ta instanto me esas okupata forkurar de forta laboro.

Incidente, dum vagar cirkume dekamil milii tra Usa e Kanada, me vagis al Niagara-kaskado, esis kaptita da pago-serchanta policisto, privacita de la yuro deklarar me kulpoza o nekulpoza, kondamnita quik a triadek dii en karcero pro ke me ne havis hemo e ne havis

evidenta entrateno, manotizita e ligita a homo-grupo simile traktata, portita a Buffalo, registrita en la karcero di Erie Stat-distrikto, mea hararo tranchita e mea nova labio-barbo razita, vestizita per strii di forcato, koaktite vacinizita da mediko-studento qua praktikas sur ti quale ni, koaktita marchar apud altri, e koaktita laborar sub l'okuli di gardisti armizita per Winchester-fusili—to omna pro ke me aventuris quale *blonda bestio*. Relate plusa detali l'atestanto ne dicas, quankam lu forsan insinuas, ke ulo de lua pletora patriotismo nacionala mineskis e likis del fundo di lua anno—adminime, depos ta experienco lu trovas, ke lu plu sucias homuli ed homini ed pueri kam imaginala linei geografial.

* * *

Pro rivenar a mea konverto. Me opinionas ke ol esas evidenta, ke mea fervoroza individualismo esis efikive batita ek me, ed ulo altra tam efikive batita aden me. Ma, quale me esis individualisto sen konocir ol, me esis nun Socialisto sen konocar ol, quankam neciencala Socialisto. Me rinaskis, ma ne rinomizita, e me kuris por trovar qua sorto di ento me esis. Me kuris retroe a California ed apertis la libri. Me ne memoras qua libri me unesme apertis. To esas negrava detalo. Me esis ja Ol, irge quo Ol esis, e per helpo di libri me deskovris ke Ol esis Socialisto. Depos ta dio me apertis multa libri, ma nul argumento ekonomial, nula demonstro pri la logiko e ne-evitableso di Socialismo afektas me tam profunde e konvinkante kam me afektesis dum la dio kande me unesme vidis la muri dil Foso Sociala levar

su cirkum me e sentis me glitar adinfre, adinfre, aden
la bucheyo ye la fundo.

